

HASAN BASRİ BOZKURT (1947-2018)

Eres Söylemez¹

İşçilikten mühendisliğe ve iş insanlığına uzanan emek ve vizyon dolu yolculuğun simgesi olan Bozkurt, 71 yaşında hayata veda etti.²

Dünya gazetesinde Hasan Bey için yazılmış olan bu cümle, onun 71 yıla sığdırdığı büyük başarıların en kısa özetidir.

Bu mütevazı insanın sıfırdan başlayarak, herhangi bir dış destek almadan, ISO500 sıralamasına göre nasıl Türkiye'nin 132'nci, özel sektör sıralamasında 124'üncü büyük sanayii kuruluşu olabildiğini; dünya iş makinası üreticileri arasında nasıl ilk 50'ye girebildiğini anlayabilmek için, kendi konuşmalarından derlediğim tümüyle işi ile dolu şu yaşam öyküsüne kulak vermekte yarar var: "1947

yılında Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Başpınar Beldesi'nde doğdum. Babam beldemizin postacısıydı. İlkokulu burada okuduktan sonra, ortaokul ve daha sonraki tahsilim için ailem beni Ankara'daki akrabalarımın yanına gönderdi.

1965 yılında meslek lisesini bitirerek karayollarında işçi olarak çalışma hayatına başladım. İki yıl çalıştıktan sonra hem kendimi geliştirmek hem de ülkeme faydalı olabilmek amacıyla 1967 yılında Yıldız Teknik Okulu'nun imtihanlarına katıldım. Karayolları da burs vererek beni destekledi. 1972

¹ Prof. Dr., ODTÜ, Makina Mühendisliği Bölümü - eres@metu.edu.tr

² Dünya Gazetesi, 22 Kasım 2018.

yılında lisans ve yüksek lisans eğitimi- ni tamamlayarak makina yüksek mühendisi diplomasını aldım.

1973 yılında Karayolları'nda, bu sefer mühendis olarak çalışmaya başladım.

Karayolları, o tarihlerde mühendislerin en çok çalışmak istediği devlet kurumlarından biriydi.

Karayolları, işe aldığı mühendisleri, bir sorumluluk vermeden önce altı ay süreyle, makina parkında bulunan araçların ve iş makinalarının çalışma prensipleri, bakımları, revizyonları, arızalarının giderilmesi ve kullanımları konusunda eğittirdi.

Benim katıldığım bu eğitimin ardından ilk görevim 'atölye mühendisliği' oldu. Bu eğitim sayesinde, hiçbir zorluk çekmeden görevime adapte oldum.

1974 yılında Kıbrıs Barış Harekati'ndan dolayı ülkemize uygulanan ambargo, parça temini zorluğu yaşamamıza ve iş makinalarımızın durma noktasına gelmesine sebep oldu.

Biz, o tarihte Karayolları'nda birçok parçayı kendimiz üreterek iş makinalarının çalışmaya devam etmesini sağladık. Her ürettiğimiz parçanın başarıyla çalıştığını görmek motivasyonumuzu yükseltti. Üretim deneyimi kazandırdı. Üretim, tamir, bakımın yanı sıra idari konularda da deneyim kazandık. Bu deneyim ile birlikte iş makinalarına ilgim daha da arttı.

Çocukluğumdan beri hayalim, kendi işimi kurmaktı. Hayalimi gerçekleştirmek için 1977 yılında Karayolları'ndaki görevimden ayrıldım. Sitelerde 150 m²'lik bir dükkan kiralayarak karayollarında iş makinalarında edindiğim deneyimi özel sektöre taşımış ve böylece 'Hidromek'i kurmuş oldum.

Başlangıçta iş makinaları yedek parçası üretimi, iş makineleri bakım ve onarımı yapıyorduk. Bununla birlikte tarım traktörlerine ürettiğimiz yük-

yici ve kanal kazıcı ekipmanları monte ederek iş makinası fonksiyonu kazandırıyorduk.

O tarihlerde ürettiğimiz makinalar müşterilerimizin ihtiyaçlarını karşılıyordu. Birçok devlet kuruluşu, belediyeler ve müteahhitler bizim makinalarımızı kullanıyordu. 1988 yılında Ankara'da doğalgaz çalışmalarındaki tüm kazılar bizim makinalarımızla yapıldı.

Zaman içinde gördük ki traktör yükleyici-kazıcıları bir adım ileri götürüp kendi tasarımı olan, bu işe özgü makina imal etmek gerekiyordu. Bunun için üretim ve tasarım konusunda gereken ihtisas ve deneyimi kazanmıştık. Müşteri portföyümüzün ve sermayemizin de oluşmasıyla 1987 yılında gerekli tesis ve teçhizat yatırımını sermayemizle gerçekleştirdik.

1989 yılda gerçek bir iş makinası olan HMK80 adını verdiğimiz kazıcı-yükleyicimizi üretim pazara sunduk. Bu Türkiye'de, yerli mühendisler tarafından tasarlanıp üretilen ilk kazıcı-yükleyici oldu.

1990 yılından itibaren ürünümüzü geliştirmeye odaklandık. Her seride bir önceki üründen daha iyi bir ürünle müşteri memnuniyetini esas aldık.

1994 yılında Fransa kökenli Manitou firmasıyla lisans anlaşması yaparak Türkiye'de ilk telehandler'ı ürettik. Bu işbirliği bize, Avrupalılar'ın iş yapma

usulü ve vizyonu hakkında bilgi sahibi olma fırsatını kazandırdı. Değişik pozisyonlarda çalışan birçok personelimiz Manitou'nun Fransa'daki fabrikasında eğitimlere katıldı, teknolojilerini ve üretim usullerini bizzat görerek ve yaşayarak öğrendi. Bu da bizim vizyonumuzu geliştirdi. Bu iş birliğimiz üç yıl sürdü ve o dönemde ülkemizdeki ekonomik kriz sebebi ile anlaşma sonlandı.

Yurt içinde kazandığımız deneyim sayesinde kazıcı-yükleyicilerimizin istediğimiz kaliteye ulaştığına inanarak 1999 yılında ilk ihracatımızı gerçekleştirdik.

İhracat ile birlikte ürün gamımızı genişletme ihtiyacı arttı. 2000 yılında Türkiye'de tasarlanıp üretilen ilk ve tek ekskavatör olan HMK220'yi pazara sunduk. Farklı tonaj ve kullanım amaçlı çok sayıda modeli bugün gerek iç gerekse dış pazara sunmuş bulunuyoruz."

Hasan Bey'i 1996 yılından beri tanıyan birisi olarak bu güzide insanın yaşamının tüm mühendislerimize örnek olması gerektiğine inanıyorum.

Hasan Bey her zaman mütevazı bir insan olmuştur. Her konuda sabırla kişileri dinlemiş, konuyu herkesten dinlemeden, etraflı bir şekilde anlamadan fevri bir karar vermesi hiçbir zaman olmamıştır. Daima temkinli

davranmış, aldığı kararları her boyutu ile değerlendirip gerekli tüm bilgileri aldıktan sonra karar vermiştir.

Tasarımla uğraşan mühendis adaylarına verilen eğitimlerde bir konu ile ilgili bilgi toplama sırasında bilgi almak istediğiniz kişilere karşı konunun uzmanı gibi bilgiç bir davranış sergilememeleri, ukala davranmalarını öğütlenir. Aksi takdirde bilgi alacağınız kişi savunmaya geçer, belki size çok faydalı olacak bir bilgiyi vermeye çekinir. Hasan Bey'de gördüğüm daima her konuda bir öğrenme açlığı olmasıdır. Bir konuya odaklandığında o konuda bilgi alabileceği kim olursa olsun, o kişileri dinler. Onlara sorular sorar. Bir danışmanın bilgisine gösterdiği saygıyı aynı şekilde bir mühendisine, bir ustasına, bir iş makinası operatörüne göstermiştir. Mütevazı ve alçak gönüllülüğü ile o kişinin verebileceği her türlü bilgiyi alır. Tüm bilgileri aldıktan sonra karar verir. Karar verdikten sonra bu sabırlı insan biran önce işin bitirilmesi, sonuç alınması için artık kendisi gibi etrafındaki herkesin koşmasını isteyen bir kişidir.

Hasan Bey'in herkesi dinleme alışkanlığının en büyük örneği müşterileridir. Onun için ürettiği makinaları

alanların memnuniyeti en öncelikli konudur. Mühendisleri ile konuşmaları devamlı olarak daha dayanıklı, daha güvenilir makina üretilmesi içindir. Bazı günlerde benim dayanmayıp, "Hasan Bey tank yapmıyoruz," dediğim olmuştur. Bu teknik konuşmalar sırasında maliyet hiçbir zaman ön planda değildir.

1989 yılında ilk kazıcı-yükleyicilerden 10-15 civarında imal edildikten sonra, ilk üretilmiş olan makinalardan birisi firmaya kolu çatlamış olarak gelir. İmalat hatasını fark eden Hasan Bey, hemen o kolun tasarımını değiştirip yeniden imal ettirir. Sadece kırılan kolu değil, o güne kadar imal edilmiş kollar için fabrikada yeni kollar üretilir, ekipler oluşturulur, Türkiye'nin dört bir tarafında bulunan tüm makinalar bulunur ve değiştirilir. Üretici olarak daima ürününün arkasında durmuştur. Bu sayede kendisi ve firması tüm paydaşlarca "güvenilir" olarak kabul edilmiştir.

Yine kendi deyişi ile bu ilişkiyi şöyle anlatmıştır: "Biz, kuruluşumuzdan bu güne sözümüzün, ürünümüzün, emeğimizin hep arkasında olduk. Dürüstlük temel değerimiz oldu. Yasal düzenlemelere harfiyen uyduk; kanu-

ni yükümlülüklerimizi eksiksiz olarak yerine getirmeye çalıştık. Tüm ilişkilerimizi güvene dayalı ve uzun süreli olarak kurmaya gayret ettik. Öneri ve eleştirileri dikkatle dinleyerek işimizi sürekli geliştirmeye çalıştık. İnsana, emeğe ve hep birlikte işine aidiyet duygusuyla bağlı bir ekip olmaya değer verdik."

Bu sayede tüm hayatı boyunca Hasan bey, müşteriye karşı "dürüst ve güvenilir" olduğu gibi, 2000 kişiyi bulan Hidromek ailesine ve tedarikçilerine de açık ve dürüst davranarak onların güvenini kazanmıştır.

Ayrıca bu örnek insan her kademedeki eğitimin önemini görmüş, hayatı boyunca bu konuda çaba harcamıştır. Mevcut eğitim sisteminden şikâyet etmek yerine diğer kuruluşlara örnek olacak şekilde ve Hidromek'in ihtiyaçlarına uygun personel yetiştirilmesi için her seviyede katkıda bulunmaya çalışmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ve Ankara Sanayii Odası ile yapılan protokol çerçevesinde sekiz yıllık temel eğitimini tamamlayan gençlerimize iki gün okulda teorik ve üç gün fabrikada uygulamaya yönelik eğitim verilerek Hidromek'in ihtiyacı olan kaliteli teknisyen kadrosu on yıldır yetiştirilmektedir. Bunun

yanında Sincan Birinci Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulan "ASO Teknik Koleji'nin yapılmasında aktif rol üstlenmiş ve destek vermiştir. Yeni mezun veya sektörel deneyimi bulunmayan; tasarım, üretim, satış sonrası hizmetler gibi teknik kadrolarda çalışacak personele de herhangi bir sorumluluk vermeden, işe girişinden itibaren 3 ile 6 ay arasında tam zamanlı eğitim düzenlenmektedir.

Hasan Bey'in üniversite ve öğretim üyeleri ile çok yakın ilişkileri oldu. Gazi, Orta Doğu Teknik, İstanbul Teknik, Hacettepe, TOBB ETÜ ve Çankaya üniversiteleri öğretim üyelerinden çeşitli dönemlerde değişik konularla ilgili işbirliği yapıldı, bu üniversite öğrencilerine staj ve bitirme projeleri çalışmalarında imkânlar sağlandı. Hidromek mühendislerine konusu Hidromek'in çalışma alanında olması şartı ile üniversitelerde yüksek lisans yapma imkânı tanındı. Bu sayede yirmiden fazla mühendisimiz yüksek lisansını aldı. Hidromek, Hasan Bey'in vizyonu ile günümüzde çok fazla konuşulan üniversite-sanayi işbirliğine çok güzel bir örnek olmuştur.

Hasan Bey'e sorulan, "Başarıya ulaşmak için nasıl bir yol izlediniz, nelere dikkat ettiniz?" sorusuna verdiği cevap:

"Öncelikle 'başarıya ulaşma'yı varılacak bir noktadan çok yaşam boyu devam eden bir yolculuk olarak gördüğümü belirtmek isterim. Biz, kuruluş aşamasından bugüne kadar aynı heyecan ve istekle kendimize sürekli hedefler koyduk ve bu hedeflere ulaşmak için sürekli çalıştık.

Başarı için ihtisaslaşma çok önemli; biz iş makinalarında ihtisaslaşarak sadece kendi alanımıza odaklandık. Bilgimizi, deneyimizi bu alanda edindik.

Müşterimizin ihtiyaç ve beklentilerini anlamaya çalışarak ürünlerimizi geliştirmeye, yeni ürünler ortaya koymaya,

sunduğumuz tüm ürün ve hizmetlerde rekabetçi olmaya gayret ettik.

Rekabetçi olabilmek için kazancımızı sürekli işimize yatırdık. Sermayemizle büyüdük. Bugün üretim tesislerimiz mükemmel bir ürün üretmek için gereken tüm donanım ve en güncel teknolojiyle sahip(tir). AR-GE ve tasarım faaliyetlerimize verdiğimiz önem ve yatırımlarımız sayesinde ulusal ve uluslararası birçok ödül almaya hak kazandık. Ürünümüzün tasarım yönünden ve teknik açıdan rekabetçi olmasının yanı sıra ticari olarak da rekabetçi olabilmesi için müşteri odaklı bir pazarlama stratejisiyle desteklenmiş satış ve satış sonrası hizmetler ağıımızı sürekli geliştirdik. Ürün ve hizmet alımlarımızda alanında ihtisaslaşmış, güçlü ve güvenilir isimlerle uzun süreli işbirliklerine imza attık. Bunların tamamında rol alan ekibi oluşturmak için de insan kaynağımızın niteliklerini, yetkinliklerini geliştirmeye ve eğitime büyük önem verdik.

Hidromek olarak başarı yolundaki en önemli kazanımın tüm paydaşlarca "güvenilir bir firma" olarak kabul edilmek olduğuna inanıyorum. Biz, kuruluşumuzdan bugüne kadar sözümüzün, ürünümüzün, emeğimizin hep arkasında olduk. Dürüstlük temel değerimiz oldu. Yasal düzenlemelere harfiyen uyduk; kanuni yükümlülüklerimizi eksiksiz olarak yerine getirmeye çalıştık. Tüm ilişkilerimizi güvene dayalı ve uzun süreli olarak kurmaya gayret ettik. Öneri ve eleştirileri dikkatle dinleyerek işimizi sürekli geliştirmeye çalıştık. İnsana, emeğe ve hep birlikte işine aidiyet duygusuyla bağlı bir ekip olmaya değer verdik.

Çalışanlarımızdan ilk günden beri isteğim, sorunlarla karşılaşıldığında şikâyet etmek, karamsarlığa kapılmak yerine çözüm üreten bir anlayışı benimsemeleridir. Bunu sağlayabilmek için ben, kendi hayatımda, hep

olumlu düşünmeyi, her problemi bir gelişme fırsatı olarak görmeyi prensip edindim. Başarıya ulaşmak için olumlu düşünmenin çok önemli olduğuna inanıyorum.

Başarı çok uzun bir yolculuk... Biz, bu yolculukta önemli bir mesafe kat ettik. Bu deneyimle atacağımız bundan sonraki adımlarımızın bizi daha büyük başarılarla taşıması için hiç durmadan çalışıyoruz."

Hasan Bey hiçbir zaman kısa vadeli bir başarıya odaklanmamıştır. Hiçbir zaman gerçekçi olmayan hayallerle hareket etmemiştir. Borçla büyümüş, kazancını işine yatırarak büyümeyi hedeflemiştir. Hayatı boyunca adım adım, taş üstüne taş koyarak sıfırdan başlayıp hedef olarak belirlediği iş makinaları alanında belirli bir konuma gelmek için sürekli bir çaba içinde olmuştur. İhtisaslaşmaya inanmış, kazancını sadece kendi alanında yatırıma dönüştürerek büyümüştür. Onu tanıdığım 22 yıl içinde sadece fabrikanın kapalı olduğu bayramlarda, eğer yurtdışında bir toplantıya katılmayacak ise, birkaç gün tatil yapmıştır. Bu sayede 1989 yılında atelye şartlarında üretilen kazıcı-yükleyici ile başlayan serüven günümüzde doğru kararlarla birlikte kurduğu firma, biri yurtdışında olmak üzere altı fabrikada çeşitli boyutlarda kazıcı-yükleyici, ekskavatör, greyder, yol silindiri ve yükleyici ile dünyada iş makinaları üreticileri arasında ilk elliye girebilmiştir. Yaşamı sırasında kurduğu şirketin ürünleri beş kıtada yüzün üzerinde ülkede çalıştığını görmüştür. Yapmış olduğu doğru ve büyük yatırımlarla önümüzdeki yıllarda kurmuş olduğu Hidromek'in daha büyük başarılarla imza atacağını bekleyebiliriz.

Hasan Bey gerek bir mühendis, gerek bir iş insanı, gerek de bir insan olarak örnek alınacak bir kişidir ve kendini geliştiren bir mühendisin bu hayatta neler başarabileceğini yaşamı boyunca bizlere göstermiştir.

Nurlar içinde yatsın. ◀◀